

2022

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Vt 6 Keltti-Tanttari
Tiesuunnitelman luontoselvitys 2022

Petri Parkko

18.12.2022

Sisällys

Taustoja	3
Menetelmät ja aineisto	3
Liito-oravan (<i>Pteromys volans</i>) Dir IV, VU elinalue	5
Liito-oravalle sopivat metsät	6
Liito-oravan kulkuyhteydet.....	7
Uhanalaiset ja silmälläpidettävät NT lajit.....	11
Uhanalaisten hyönteislajien ravintokasvit	13
Harvinaiset ja paikoittaiset lajit	14
Arvokkaat elinympäristöt	15
Haitalliset vieraslajit	17
Päätelmät ja suositukset	18
Lähteet.....	21

Taustoja

Suunnittelualueen luontoarvoja on selvitetty melko kattavasti yleissuunnitelman yhteydessä vuonna 2014 (Parkko 2014), mutta tiesuunnitelmaa varten tarvittiin tietojen ajantasaistamista. Edellisen luontoselvityksen jälkeen suunnitellut tienparannustoimet ovat tarkentuneet, ja vuosina 2018 ja 2019 tehdyt elinympäristöjen (Kontula & Raunio 2018) ja eliölajien (Hyvärinen ym. 2019) uhanalaisuusarviointit sekä uusi luonnonsuojeluasetus ovat muuttaneet monelta osin luontokohteiden statuksia. Myös liito-oravan elinalueiden ja muiden aiemmin löydettyjen luontokohteiden nykytilat vaativat päivittämistä. Maastossa selvitettiin myös liito-oravan kulkuyhteyksiä, uhanalaisten hyönteislajien elinympäristöjä ja ravintokasveja sekä haitallisten vieraslajien esiintymiä. Työn tilaajana oli Kaakkois-Suomen ELY-keskus (Liikenne ja infrastruktuuri).

Menetelmät ja aineisto

Liito-orava (*Pteromys volans*) Dir IV, VU

Liito-oravaselvitykset tehtiin papanaselvityksenä aiemmissa luontoselvityksissä rajatuilla kohteilla 12.4., 17.4., 28.4. ja 21.5.2022. Ensimmäisellä 12.4. käyntikerralla lunta oli vielä liikaa puiden tyvillä, joten vain muutamia puita saatiin tarkastettua, mutta 17.4. tyvet olivat jo sulaneet riittävästi. Liito-oravan ulostepanoita etsittiin haapojen ja suurempien kuusten tyviltä. Papanoiden perusteella rajatulta elinalueelta etsittiin liito-oravalle sopivia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja: kolopuita, pönttöjä sekä oravan rakentamia risupesäitä. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sekä papanapaikkojen koordinaatit tallennettiin GPS-laitteeseen, josta ne siirrettiin paikkatieto-ohjelmaan.

Savonsuon Natura-alueen liito-oravatilannetta selvitettiin 1.6.2022 tutkimalla luonnonsuojelualueen itäreunan suurten haapojen ja kuusten tyviä. Liito-oravan kulkuyhteyksiä arvioitiin kasvillisuusselvitysten yhteydessä. Mahdollisten valtatie ylityspaikkojen, joissa korkeaa puustoa kasvaa tien läheisyydessä, koordinaatit tallennettiin GPS-laitteeseen.

Elinympäristöt ja kasvillisuus

Arvokkaita elinympäristöjä ja kasvillisuutta (uhanalaiset ja silmälläpidettävät NT lajit sekä uhanalaisten hyönteislajien ravintokasvit) selvitettiin 21.5., 1.6., 19.6. ja 10.8.2022. Arvokkailla elinympäristöillä tarkoitetaan tässä luonnonsuojelulain ja vesilain suojelemia kohteita, uhanalaisia ja silmälläpidettäviä NT luontotyyppisiä, METSO-ohjelmaan sopivia metsiä sekä erilaisia korvaavia paahdeympäristöjä.

Haitallisia vieraslajeja kartoitettiin 10.8., 30.8., 6.9., 24.9., 10.10., 19.10. ja 13.11.2022 kulkemalla koko suunnittelualueen pientareet jalkaisin läpi. Vieraslajeja kartoitettiin myös Keltin voimalaitoksen ympäristössä, Aholanmäen pienen pellon reunoilla, Varkaanvierun sähkölinjoilla ja ajourilla sekä Korjalan ja valtatie välisillä teillä, sähkölinjoilla ja muuntoaseman ympäristössä.

Kasvupaikkojen koordinaatit tallennettiin GPS-laitteeseen. Laajemmat kasviesiintymät ja elinympäristöt rajattiin maastokartoille ja digitoitiin jälkikäteen paikkatieto-ohjelmalla.

Hyönteiset

Sikomäenvuoren itäpuolella kasvaa paikoin kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*), joka on kirjoverkko-perhosen (*Euphydryas maturna*) Dir IV toukkien tärkein ravintokasvi Suomessa. Alue arvioitiin kevään 2022 liito-oravataustuksissa mahdollisesti perhoselle sopivaksi lisääntymisalueeksi. Voimalinjan reunoilla ja

muuntoaseman ympäristössä havainnoitiin aikuisia kirjoverkkoperhosia 19.6.2022, jolloin sää oli hyönteisten lentoaktiivisuuden kannalta hyvä: lämpötila +18 °C, enimmäkseen aurinkoista, kohtalaista tuulta.

Tervaskankaan kalliolta (kartta 2, kohde 5) ja lähiympäristön hakkuuaukeilta etsittiin 19.6.2022 metsälauhoja (*Avenella flexuosa*) haavimalla siperianponsikasta (*Mongolojassus sibiricus*) EN. Lajia on tavattu viime vuosina Lappeenrannan lentokentän lisäksi muutamilta Kouvolan ja Haminan paahteisten kallioiden metsälauhakasvustoista.

Tanttarin rautatiealikulun ja ratavarren kasvillisuutta ja hyönteislajistoa kartoitettiin paahteisista kohdista 10.8.2022 havainnoimalla uhanalaisten lajien ravintokasveja alikulun alta ja sen molemmilta puolilta. Alikulun pohjoispuoli todettiin enimmäkseen liian reheväksi ja komealupiinin (*Lupinus polyphyllus*) valtaamaksi, ettei selvitysalueutta ulotettu kuin muutamia kymmeniä metrejä sillasta. Sen sijaan selvästi edustavampi eteläpuoli tutkittiin n. 700 metrin matkalta alikulusta lounaan suuntaan. Ravintokasvien kartoittamisen lisäksi haavittiin radanvarsien kasvillisuutta lyöntihaavilla ja kerättiin yksilöitä määritettäväksi.

Piennaraleuiden, tieluiskien ja kallioleikkausten sopivuutta uhanalaisille ja silmälläpidettäville NT hyönteislajeille arvioitiin vieraslajikartoitusten yhteydessä.

Tekijät

Luontoselvityksen maastotyöt ja raportoinnin teki luontokartoittaja (EAT) Petri Parkko pois lukien lahokaviosammalkartoitukset, joista vastasi Sitowise. Ne tehtiin Parkon rajaamilta lajille sopiviksi arvioiduilta runsaslahoupuustoisilta alueilta (kartta 1, kohteet 2 ja 3).

Raportointi

Paikkatietoaineisto digitoitiin QGIS-ohjelmalla ESRIshp-muotoon ja toimitettiin tiesuunnitelmaa ja Savonsuon Natura-arviointia laativalle Sitowiselle. Uhanalaisia ja silmälläpidettäviä NT lajeja koskevat esiintymistiedot tallennettiin myös Suomen lajitietokeskuksen Laji.fi -havaintotietokantaan.

Tähän luontoselvitysraporttiin koottiin maastokaudella 2022 suunnittelualueelta kerätty suunnittelun kannalta oleellinen luontotieto. Liito-oravan Dir IV, VU osalta arvioinnissa huomioitiin myös aiempina vuosina rajatut elinalueet ja kulkuyhteydet. Raportissa ei ole tehty karttatarkastelua haitallisten vieraslajien esiintymistä, mutta niiden paikkatiedot on toimitettu tilaajalle.

Aineisto

Luontoselvityksessä käytettiin Sitowisen keräämää olemassa olevaa luontotietoa, suunnittelualueelta ja sen läheisyydestä tehtyjä luontoselvityksiä (Parkko 2014 ja 2021) sekä Savonsuon Natura-arviointia (Sitowise & Luontoselvitys Kotkansiipi 2014). Joitakin uhanalaislajistoa koskevia havaintotietoja saatiin Suomen lajitietokeskuksen Laji.fi -havaintotietokannasta.

Elinympäristöjen uhanalaisuus raportissa perustuu vuoden 2018 arviointiin (Kontula & Raunio 2018) ja eliölajien uhanalaisuus vuoden 2019 arviointiin (Hyvärinen ym. 2019). Eliölajien nimistö on Suomen lajitietokeskuksen (Laji.fi) mukaan.

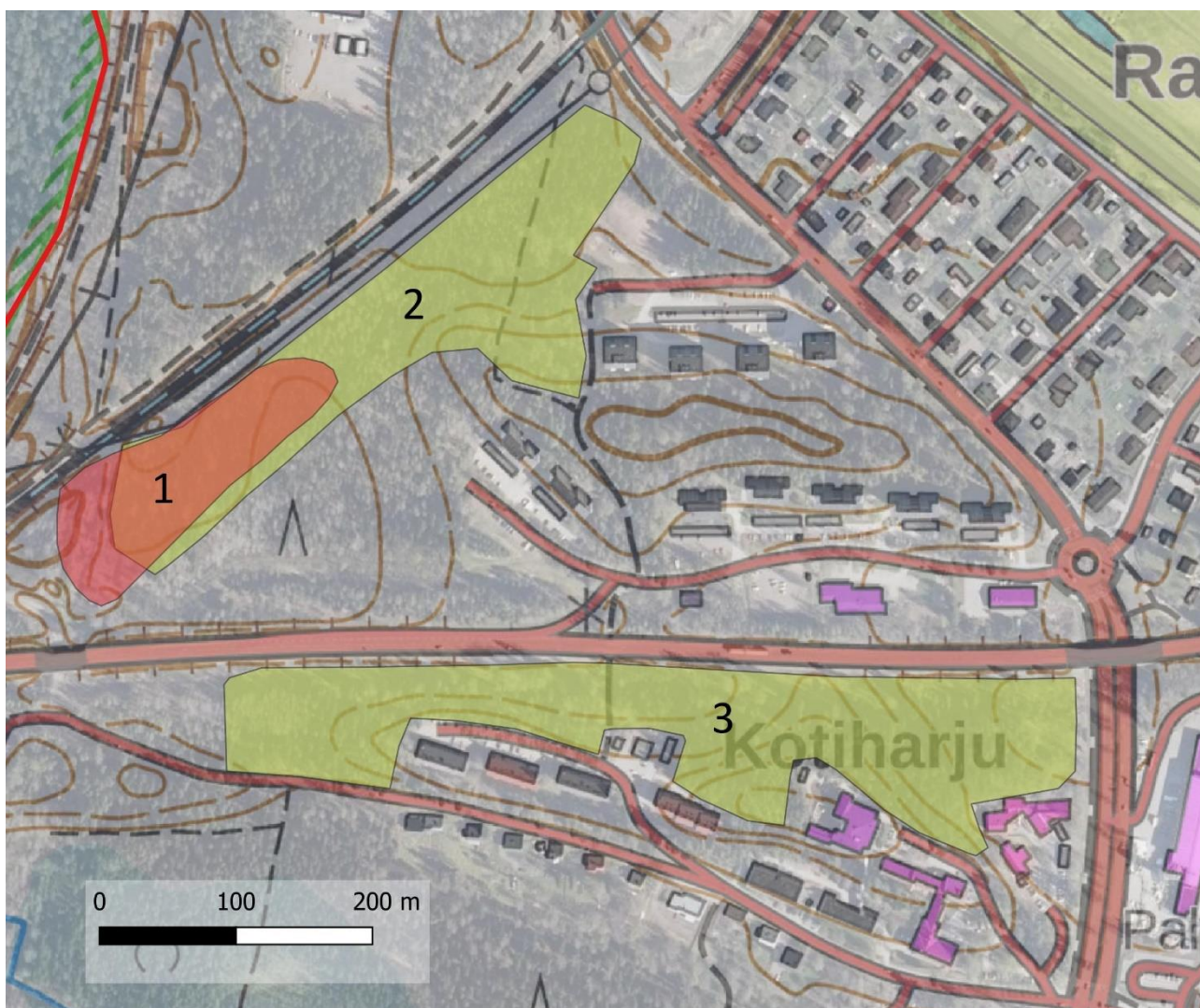
Raportissa käytetyt lyhenteet: Dir IV = EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulla kielletty; EN = erittäin uhanalainen; VU = vaarantunut; NT = silmälläpidettävä; * = luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltava.

Liito-oravan (*Pteromys volans*) Dir IV, VU elinalue

Savonsuon kaakkoispuolen liito-orava

(kartta 1, kohde 1)

Karttaan 1 rajatulta alueelta löytyi keväällä 2022 paljon liito-oravan papanoita sekä lisääntymis- ja levähdyspaikaksi tulkittu kolohaapa, jonka tyveltä löytyi 17.4.2022 kymmeniä ulostepapanoita. Savonsuon kaakkoispuolelta löytyi papanoita selvästi vähemmän ja pienemmältä alueelta kuin vuonna 2014, mutta mahdollisesti alueella oli yksi lisääntyvä naaras.

Kartta 1. Savonsuon kaakkoispuolen liito-oravan elinalue 1, liito-oravalle sopivat metsät ja arvokkaat elinympäristöt 2 ja 3.

Liito-oravalle sopivat metsät

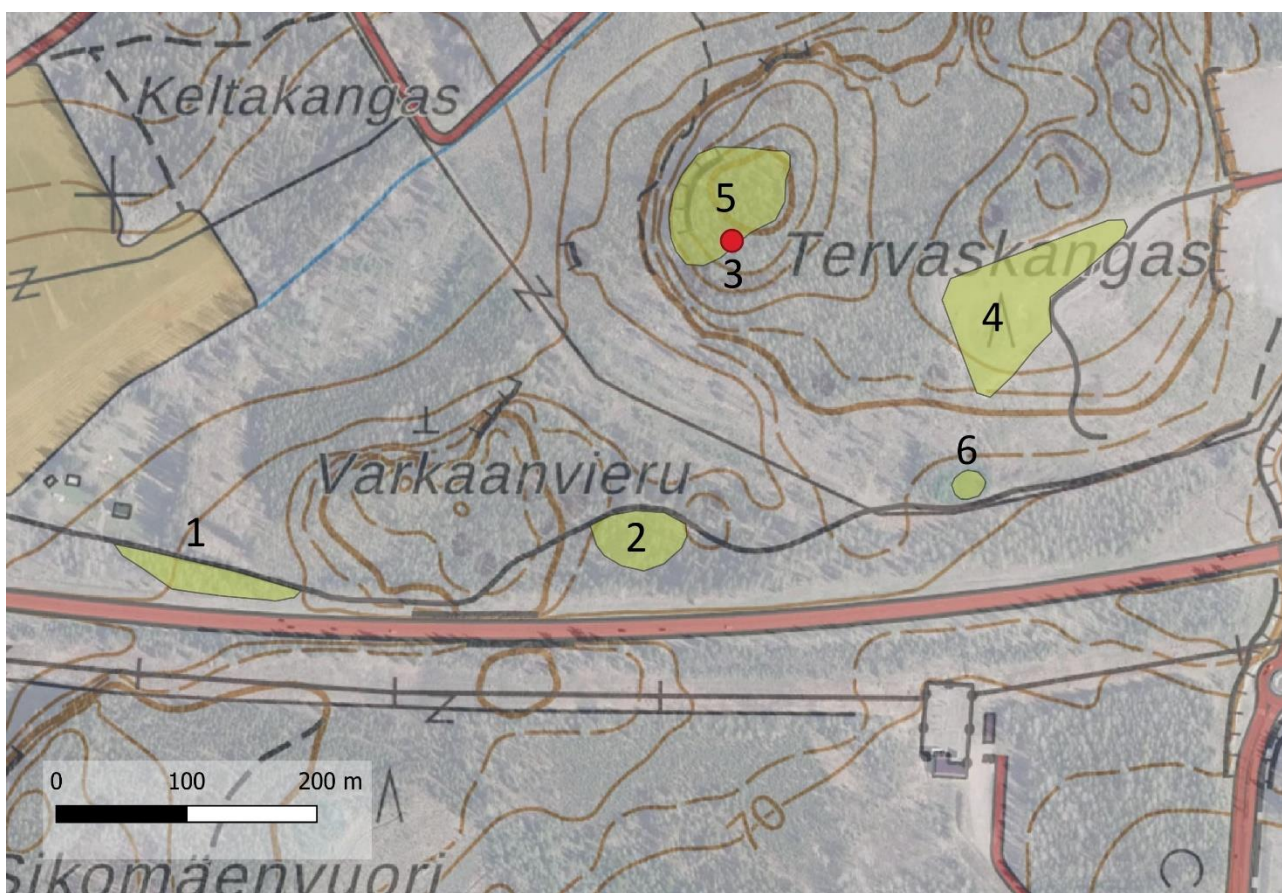
Suunnittelualueella on useita aiemmissa selvityksissä todettuja liito-oravan elinalueita, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Maastokaudella 2022 rajattiin neljä lajille sopivaa metsäkuviota.

Varkaanvierun liito-oravalle sopivat metsät

(kartta 2, kohteet 1 ja 2)

- **Kohde 1:** Paljon haapaa ja riittävästi suojapuustoa kasvava kohde sopisi ainakin liito-oravan ruokailualueeksi.
- **Kohde 2:** Pienialaisen kuvion puustona kasvaa järeitä kuusia sekä kaksi suurta haapaa.

Molempien kohteiden pohjoispuolella on varttuneita kasvatusmetsää ja niiltä on todennäköisesti puustoinen kulkuyhteys valtatie pohjoispuolella sijaitseville elinalueille. Liito-oravaa on löytynyt aiempina vuosina Kytöahosta.

Kartta 2. Liito-oravalle sopivat metsät 1 ja 2, ahokissankäpälän kasvupaikka 3, uhanalaisten hyönteislajien ravintokasveja kasvava kenttä 4 ja arvokas elinympäristö 5.

Keltinkosken lehto (kartta 6, kohde 2)

Peräojan molemmilla puolilla, sähkölinjan eteläpuolella, on erityisen hyvää habitaattia liito-oravalle. Lehdossa kasvaa paljon haapaa ja leppiä sekä riittävästi suuria kuusia suojapuustoksi.

Peräojan kulttuurivaikutteinen lehto (kartta 6, kohde 3)

Lehdossa kasvaa runsaasti haapaa sekä lehtotuomea, harmaaleppää, raitaa ja vähän metsävaahteraa. Pensaskerroksessa kasvaa punaherukkaa ja kenttäkerroksessa vuohenputkea, soreahiirenporrasta, isonokkosta ja rinteessä kivikkoalvejuurta. Kohde on enimmäkseen kosteaa runsasravinteista lehtoa vu.

Liito-oravan kulkuyhteydet

Liito-orava on riippuvainen puustoisista kulkuyhteyksistä elinalueiden ja muiden lajille sopivien metsien välillä. Lyhytikäisenä lajina se häviää melko nopeasti alueilta, jos kulkuyhteydet katkeavat. Niiden toimivuus on koko tiesuunnitelman tärkeimpiä, mutta samalla haasteellisimpia, selvitettäviä luontoon liittyviä asioita. Koska liito-orava on Savonsuon Natura-alueen suojeluperusteena oleva laji, ovat Kotiharjun ja Savonsuon väliset valtatie ylityspaikat erityisen tärkeitä. Kouvolassa on tehty aiempina vuosina varsin paljon liito-oravaselvityksiä, mikä helpottaa kulkuyhteyksien suunnittelua.

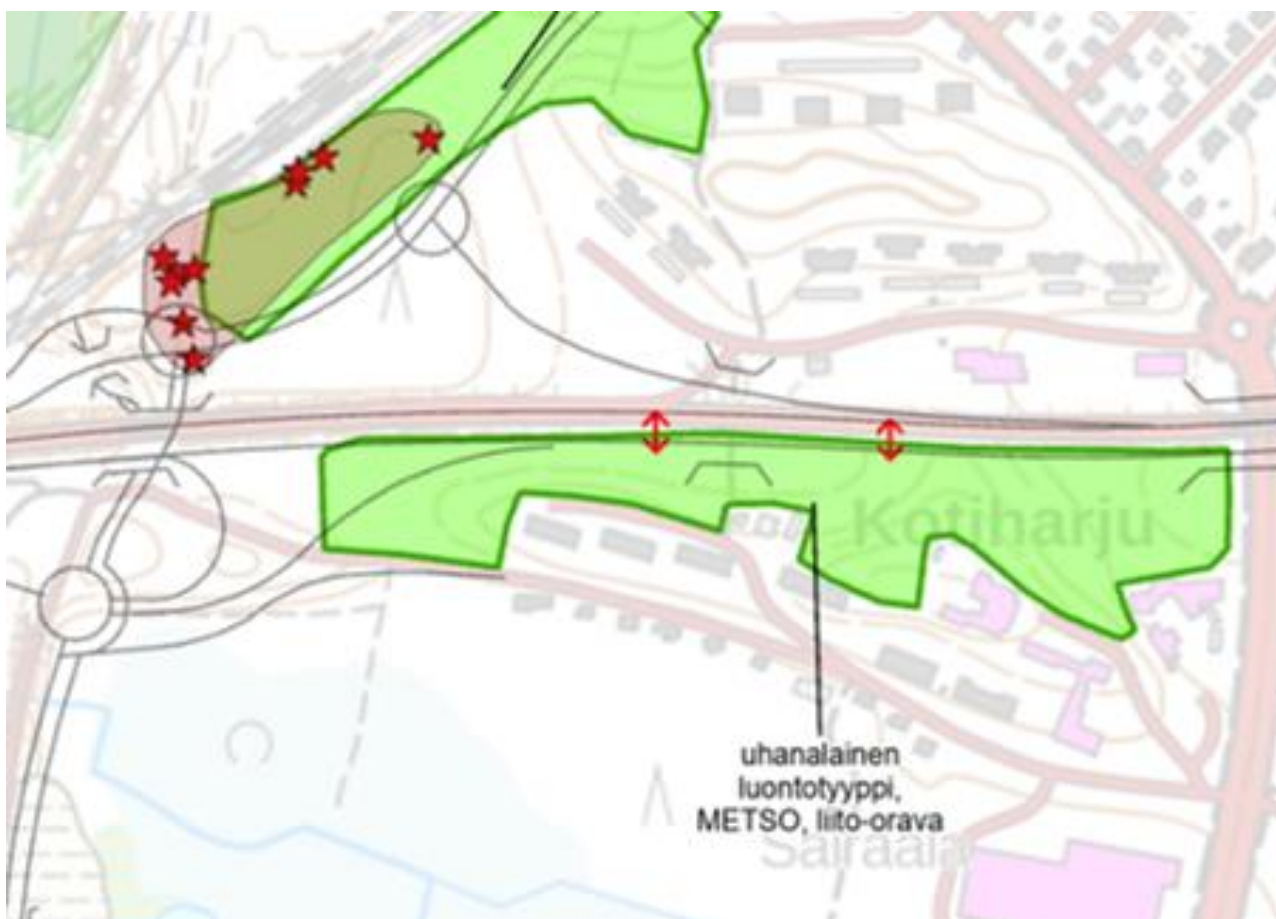
Kuva 1. Maisemahakuissa säästettiin valtatie läheisyydessä kasvaneita korkeita puita helpottamaan liito-oravien tienyhteyttä. Kotiharju 21.5.2022 © Petri Parkko

Kotiharjun kulkuyhteydet

(kartta 3)

Valtatien ylityspaikat Kotiharjun kohdalla ovat koko tiesuunnitelman tärkeimpiä huomioitavia luontoasioita. Kouvolan kaupungin muutama vuosi sitten teettämässä maisemahakkuissa jätettiin kahteen kohtaan vartunutta puustoa valtatie läheisyyteen (kuva 1). Näissä kohdissa valtatie ylittäminen liittämällä on helpointa, mutta nykyisellä tien leveydellä ylitys onnistuu todennäköisesti muistakin kohdista. Kotiharjun alueella on kulkuyhteystarve myös Kauppalankadun yli itään Palomäelle.

Kotiharjun länsipuolella eläimillä on mahdollisuus päästä Tanttarin rautatiealikulun (raportin kansikuva) kautta valtatie alii, mutta yhteyden toimivuudesta liito-oravalle ei ole varmuutta. Todennäköisesti laji tarvitsisi enemmän puustoa alikulun läheisyyteen, mutta rataturvallisuuden kannalta puiden istuttaminen voi olla mahdotonta.

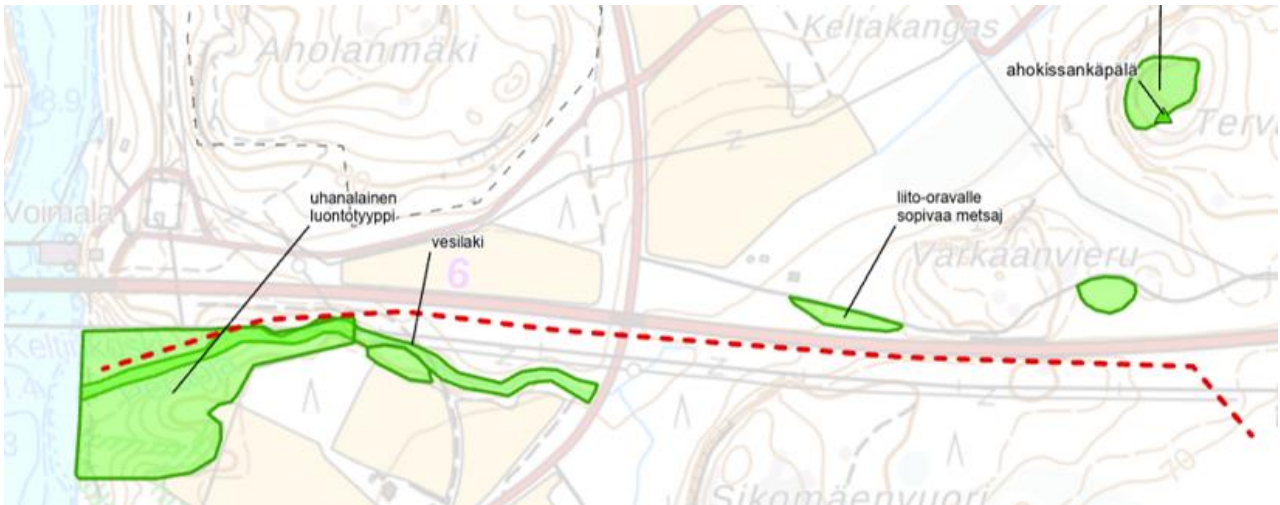
Kartta 3. Kotiharjun mahdolliset liito-oravan valtatie ylityspaikat on merkitty nuolilla © Sitowise

Kymijoen ja Korjalan välinen kulkuyhteys

(kartta 4)

Korjalasta löytyi vuonna 2021 Kouvolan kaupungin asemakaavoitukseen liittyvissä luontoselvityksissä (Parkko & Kiviniemi 2021) liito-oravan elinalue, joka ei ollut vuonna 2022 asuttu. Alueelle joudutaan kuitenkin suunnittelemaan puustoinen kulkuyhteys joko valtatie eteläreunaa pitkin Kymijolle tai valtatie Tervaskankaalle. Kytöahossa on aiempina vuosina löytyneitä liito-oravan elinalueita.

Kartta 4. Kymijoen ja Korjalan liito-oravan elinalueen välinen vuonna 2022 todettu kulkuyhteys on merkitty karttaan punaisella katkoviivalla © Sitowise

Keltin voimalaitoksen kulkuyhteys

(ei karttaa)

Keltin sillan alla huomattavan paljon tilaa (kuva 2), mikä helpottaa kaikkien eläinten liikkumista joen varressa. Lisäksi liito-oravilla on mahdollisuus liikkua siltarakenteissa olevia ulkonevia reunoja (kuva 2) pitkin joen toiselle puolelle. Lajin on lähetinseurannassa todettu siirtyneen yön aikana joen yli, eikä se onnistu liitämällä: joen leveys Keltin kohdalla on lähes sata metriä.

Kuva 2. Keltin nykyinen silta mahdollistaa eläinten liikkumisen Kymijoen rantoja pitkin. Liito-orava pystyy todennäköisesti liikkumaan nuolella osoitettua reunusta pitkin joen toiselle puolelle.

Kuva 3. Erityisesti suojeltavan kulopussikoin toukkasäkkejä ratavarren kultapiiskulla 10.8.2022 © Petri Parkko

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät NT lajit

Kulopussikoi (*Coleophora amellivora*) EN*

(kartta 5, kohde 1)

Valtatien ja junaradan välissä oleva hiekkapohjainen huoltotie osoittautui kesällä 2022 erityisen merkittäväksi paahdeympäristöksi, josta löytyi paljon kulopussikoin toukkien ravintokasvia, kultapiiskua (*Solidago virgaurea*) paljaalta hiekalta. Yhdeltä kasvilta löytyi 10.8.2022 kaksi kulopussikoin toukkasäkkiä (kuva 3). Kyseessä on tämän hyvin harvinaisen lajin läntisin ilmoitettu havaintopiste Suomessa. Lähinnä Kouvolaan kulopussikoita on tavattu Mäntyharjulta ja Ylämaalta (Laji.fi).

Liito-orava: Ks. Liito-oravan (*Pteromys volans*) Dir IV, VU elinalue.

Lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*) EN

Sitowisen syksyllä 2022 tekemissä selvityksissä löytyi lahokaviosammalen itujyväsröppäitä Kotiharjun kohdalla sekä valtatie etelä- että pohjoispuolelta. Löytöpaikat ovat arvokkaina elinympäristöinä ja liito-oravan Dir IV, VU elinalueina rajattujen kohteiden (kartta 1, kohteet 2 ja 3) sisällä.

Kuva 4. Ahokissankäpäälää Tervaskankaan kalliolla 19.6.2022 © Petri Parkko

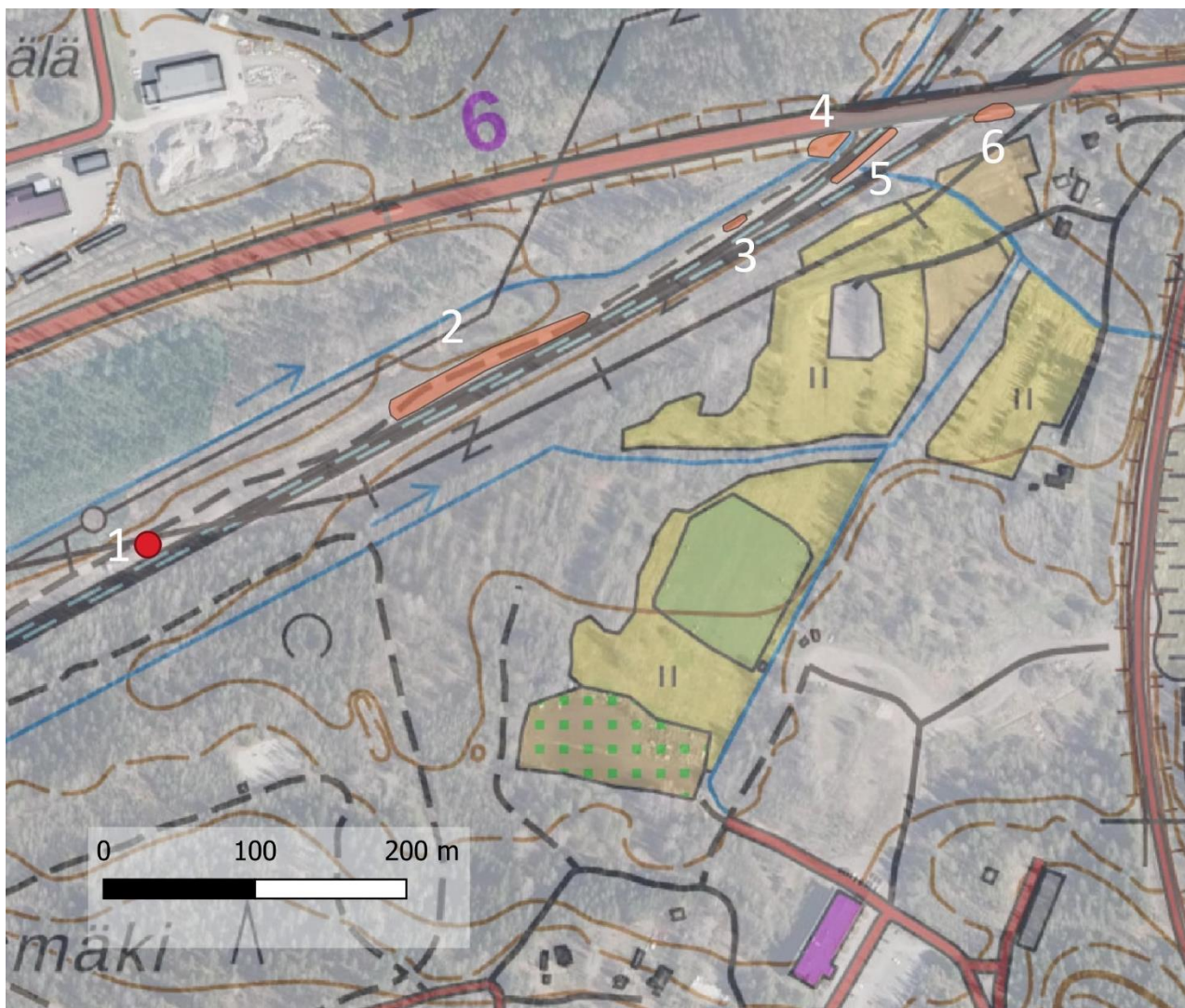
Ahokissankäpäälä (*Antennaria dioica*) NT

(kartta 2, kohde 3)

Ahokissankäpäälää, joka on monen uhanalaisen hyönteislajin ravintokasvi, löytyi pieni kasvusto (kuva 4) Tervaskankaan kalliolta 19.6.2022. Lehdissä ei näkynyt syöntijälkiä.

Latolude (*Lyctocoris campestris*) NT (ei karttaa)

Harvinainen ja Suomessa hyvin paikoittaisena esiintyvä latolude löytyi vuonna 2020 Keltin voimalan itäpuolen pienen pellon reunaan jätetyltä heinäpaalilta (Laji.fi/ Pekka Raukko & Petri Parkko). Esiintymä ei ole pysyvä, sillä heinäpaali muuttuu lahotessaan ja maatuessaan melko lyhyellä aikavälillä lajille sopimattomaksi.

Kartta 5. Kulopussikoin toukkien löytöpaikka 1 ja uhanalaisten hyönteislajien ravintokasvien kasvupaikat 2–6.

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät NT lintulajit

Keltin voimalaitosrakennuksessa pesi kesällä 2022 useita pareja räystäspääskyjä (*Delichon urbicum*) EN ja haarapääskyjä (*Hirundo rustica*) vu.

Savonsuon kaakkoispuolen varttunut tuore kangas (kartta 2, kohde 2) on [REDACTED]

Tervaskankaan kallioalueella (kartta 2, kohde 5) havaittiin 19.6.2022 kaksi närheä (*Garrulus glandarius*) NT.

Uhanalaisten hyönteislajien ravintokasvit

Ketomaruna (*Artemisia campestris*)

(kartta 5, kohteet 2, 4, 5 ja 6)

Ketomarunaa kasvaa paljon Tanttarin rautatiekulun alla ja eteläpuolella (raportin kansikuva). Erityisen laadukasta hiekalla kasvavaa marunaa esiintyy radanvarressa kulkevalla huoltotiellä (kartta 5, kohde 2).

Kouvolan seudun ketomarunoilla on suuri todennäköisyys viirupikkumittarin (*Eupithecia pernotata*) EN* ja loistokaapuyökkösen (*Cucullia argentea*) EN* esiintymiseen, sillä molempia lajeja on tavattu kaupungin ra-taympäristöistä. Perhosten lisäksi ketomarunalla elää uhanalaisia kaskaslajeja, joita on löydetty Kouvolaa lähinnä Lappeenrannasta.

Ketotuulenlento (*Filago arvensis*) ja keltamaite (*Lotus corniculatus*)

(kartta 2, kohde 4)

Tervaskankaan paahteiselta sorakentältä (kuva 5) löytyi 19.6.2022 huomattavan paljon ketotuulenlentoa (kuva 6) ja keltamaitetta. Molemmilla kasveilla elää luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltavia pikku-perhoslajeja. Kentän reunoilla kasvaa paljon haitallista vieraslajia, komealupiinia, joka on uhka alueen muulle kasvilajistolle. Uhkana on myös kentän metsittyminen, sillä soralla kasvaa jo melko paljon puiden taimia.

Kuva 5 (vas.). Tervaskankaan avoimella sorakentällä kasvaa uhanalaisten perhoslajien ravintokasveja. **Kuva 6** (oik.). Ketotuulenlentoa Tervaskankaan sorakentällä. Tervaskangas 19.6.2022 © Petri Parkko

Purtojuuri (*Succisa pratensis*)

(kartta 5, kohde 3)

Kukkivia purtojuuria löytyi Tanttarin rautatiealikulun läheisyydessä olevalta huoltotieltä 10.8.2022. Lajilla elää useita luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltavia hyönteislajeja. Kouvolan seudun purtojuurilta on löydetty keltaverkkoperhosta (*Euphydryas aurinia*) EN*, purtojuurisurviaiskoita (*Nemophora cupriacella*) EN* ja kaakonsurviaiskoita (*N. minimella*) EN*. Keltaverkkoperhosen ja purtojuurisurviaiskoin lähimmät tunnetut esiintymät ovat alle viiden kilometrin päässä alikulusta.

Harvinaiset ja paikoittaiset lajit

Helmisyöksykäs (*Hoshihananomia perlata*)

Tervaskankaan kallioalueen eteläpuolen hakkuuaukolta saatiin 19.6.2022 metsälauhakasvustoja haavimalla melko harvinainen helmisyöksykäs (kuva 7). Laji esiintyy Suomessa kaakkoispainotteisesti.

Kuva 7. Melko harvinainen helmisyöksykäs Tervaskankaalla 19.6.2022 © Petri Parkko

Korpisaraponsikas (*Cicadula rubroflava*)

Tervaskankaan pieneltä saranevalta haavittiin 10.8.2022 korpisaraponsikkaan koirasyksilö. Laji esiintyy Suomessa erilaisilla soilla hyvin paikoittaisena.

Arvokkaat elinympäristöt

Savonsuon kaakkoispuolen varttunut tuore kangas VU, METSO

(kartta 1, kohde 2)

Kohde on puustoltaan järeä ja kuusivaltainen. Liito-oravan tärkeintä ravintopuuta haapaa kasvaa monin paikoin. Lahopuun määrä vaihtelee, mutta se ylittää selvästi 10 m³/ha. Kohteelta löytyi syksyllä 2022 Sitowisen kartoituksissa lahopuujatkumoa vaativan lahokaviosammalen (*Buxbaumia viridis*) EN, rauh itujuväsrypeitä. Rajauksen sisällä on vuonna 2022 asuttuna ollut liito-oravan Dir IV, VU elinalue.

Katajajarjun varttunut tuore kangas VU, METSO

(kartta 1, kohde 3)

Järeässä kuusivaltaisessa metsässä on paikoin huomattavan paljon kuusimaapuita (kuva 8). Niiltä löytyi syksyllä 2022 Sitowisen kartoituksissa lahopuujatkumoa vaativan lahokaviosammalen (*Buxbaumia viridis*) EN, rauh itujuväsrypeitä. Kuolleiden kuusien kaarnan alta löytyi 21.5.2022 ruskolatikoita (*Aradus obtectus*) (kuva 9). Metsä on ollut aiemmissa luontonselvityksissä liito-oravan Dir IV, VU elinaluetta.

Kuva 8 (vas.). Katajajarjun kuusivaltaisessa sekametsässä on paljon kuusilahopuuta. **Kuva 9** (oik.). Ruskolatikka elää kuolleiden havupuiden kaarnan alla. Katajajarju 21.5.2022 © Petri Parkko

Tervaskankaan kalliot

(kartta 2, kohde 5)

Karttaan rajatulla alueella esiintyy kitukasvuisia mäntyjä kasvavaa kalliometsää NT sekä pienialaisia jäkäläpeitteisiä kallioita. Kallioilla kasvaa vähän ahokissankäpälää (*Antennaria dioica*) NT.

Tervaskankaan pieni saraneva vu

(kartta 2, kohde 6)

Kohde on pieni pullosaravaltainen ojittamaton saranevakuvio, joka oli 10.8.2022 maastokäynnillä lähes kuivillaan. Kohteelta haavittiin mm. harvinainen ja paikoittaisen esiintyvä korpisaraponsikas (*Cicadula rubroflava*). Kurjenjaloilta saatiin kurjenjalkaluteen (*Rhopalus maculatus*) koiras.

Peräojan noro

(kartta 6, kohde 1)

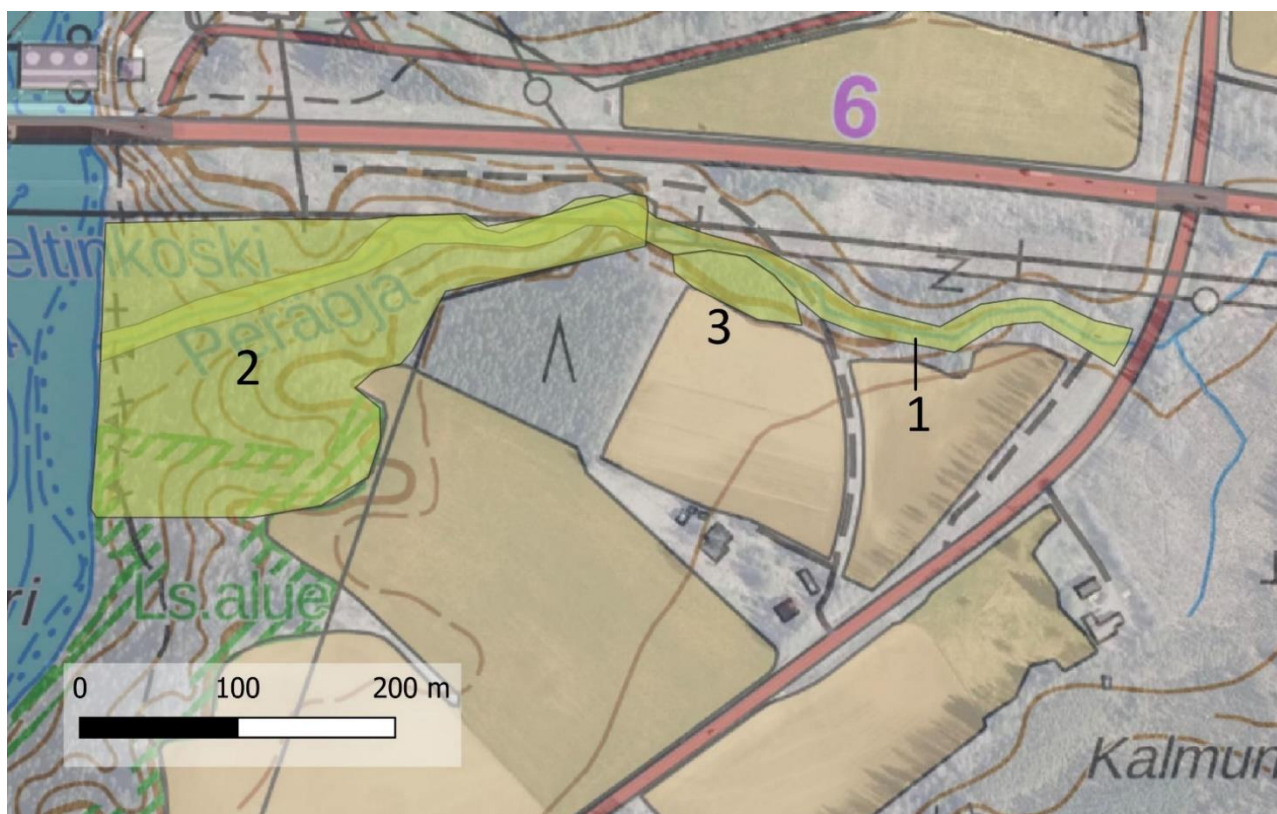
Peräoja oli 10.8.2022 maastokäynnillä lähes kuiva, mutta uoma on suurelta osin luonnontilaisen kaltainen ja on tulkittavissa vesilailalla suojelluksi noroksi. Uoman reunoilla on lehtoa.

Keltinkosken lehto: Ks. Liito-oravalle sopivat metsät

(kartta 6, kohde 2)

Peräojan kulttuurivaikutteinen lehto: Ks. Liito-oravalle sopivat metsät

(kartta 6, kohde 3)

Kartta 6. Keltin luontokohteita: Peräojan noro 1, liito-oravalle sopivat lehdot 2 ja 3.

Haitalliset vieraslajit

Komealupiini (*Lupinus polyphyllus*)

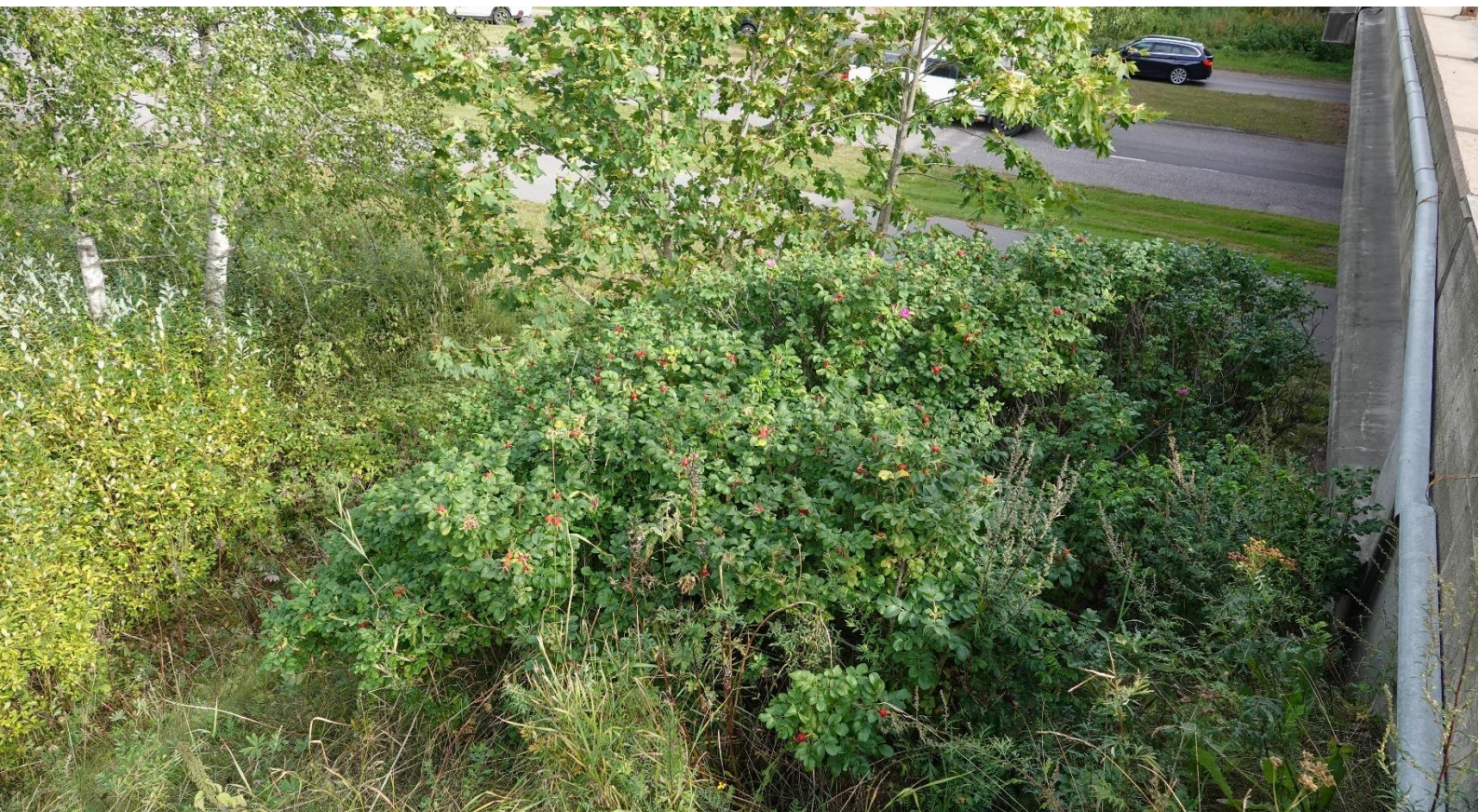
(ei karttaa)

Komealupiinia (kuva 11) kasvaa valtatie pientareilla ja liittymäalueilla lähes kaikkialla. Sen lisäksi kasvi on levinnyt valtatie läheisyydessä oleville sähkölinjoille, ajourien reunoille sekä Aholanmäen pienen pellon reunoille.

Kurtturuusu (*Rosa rugosa*)

(ei karttaa)

Suunnittelualueelta löytyi vuonna 2022 yllättävän paljon kurtturuusua (kuva 10): yhteensä 18 esiintymiskohtaa Aholanmäen, Savonsuon, Keltin, Kotiharjun, Palomäen, Ravilehdon ja Ravikylän kohdilla. Suurimmat kasvustot olivat aivan suunnittelualueen itäpäässä. Kasvustojen koko vaihteli laajasta niitetystä ja alun perin istutetusta muutaman aarin kokoisesta kasvustosta yksittäiseen taimeen.

Kuva 10. Kurtturuusukasvusto Kotiharjun alueella 6.9.2022 © Petri Parkko

Kuva 11. Komealupiinia kasvaa suunnittelualueella lähes kaikkialla. Kouvola, Korjala 19.6.2022 © Petri Parkko

Päätelmät ja suositukset

Luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -alueet

Sitowise laatii Savonsuon Natura- ja luonnonsuojelualueesta uuden Natura-arvioinnin, jonka merkittävin arvioitava asia on suojeluperusteena oleva liito-orava.

EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit

Liito-oravakannassa voi olla huomattavia vuosivaihteluita. Keväällä 2022 papanoita löytyi lähes kaikilta tunnetuilta elinalueilta niukasti, mikä saattoi johtua osittain talven suuresta lumimäärästä ja papanoiden liuke-

nemisesta sateissa, mutta myös todellisesta kannan pienuudesta. Vaikka liito-oravaa löytyi suunnittelualueelta keväällä 2022 vain yhdeltä alueelta, tulee suunnittelussa huomioida myös kaikki aiemmin todetut elinalueet. On mahdollista, että suuri osa niistä on jälleen lähivuosina asuttuja. Lisäksi liito-oravalla tulee olla sopivia elinympäristöjä myös nuorille uutta elinpiiriä etsiville yksilöille.

Valkealanväylän jatkaminen Savonsuon eteläpuolelta Tanttariin voitaisiin toteuttaa varsinaisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittämättä, mutta metsää jouduttaisiin kaatamaan melko paljon. Varttuneessa kuusi-valtaisessa metsässä on vaarana kuivuminen, ja sen myötä kuusia tappavat kirjanpainajatuhot. Jos kuuset kuolevat, häviää alueelta myös liito-oravalle välttämätön suojapuusto. Tie myös pirstoisi liito-oravametsiä entisestään. On melko todennäköistä, että tien rakentamisella on heikentävää vaikutusta myös Savonsuon liito-oraviin. Eteläinen kulkusuunta ei ole kuitenkaan Savonsuon liito-oraville ainut, vaan lajista on tehty havaintoja Ahlmanintien pohjoispuolelta ja Kuusaanlammen rantametsistä (kartta 7). Yksilöt siis liikkuvat joen rantoja pitkin pohjoiseen, ja on hyvin mahdollista, että ne pääsevät myös Valkealanväylän yli Kurvin alueen liito-oravametsiin. Ilman lähetinseurantaa liito-oravien liikkeitä on kuitenkin käytännössä mahdollista todentaa.

Tiesuunnitelmassa tulee turvata Savonsuon ja Kotiharjun lisäksi myös Korjalan alueen liito-oravien kulku joko valtatie yli pohjoiseen tai valtatie eteläpuolta pitkin länteen.

Kaikki lepakkolajimme on mainittu EU:n luontodirektiivin IV-liitteessä. Lepakoiden huomioimisesta tiesuunnitelmassa on tehty erillinen selvityksensä.

Korjalan ja valtatie välisissä metsissä kasvaa paikoin kirjoverkkoperhosen toukkien tärkeintä ravintokasvia kangasmaitikkaa, mutta metsä arvioitiin kesäkuun 2022 maastotöissä lajille todennäköisesti liian sulkeutuneeksi. Aikuisista yksilöistä ei tehty havaintoja lajin lentoaikaan hyvässä säässä tehdyssä kartoituksessa.

Uhanalaislajisto

Suunnittelualan eteläpuolelta löytyi kesällä kulopussikoin EN* toukkasäkkejä. Lajille parhaiten sopivat hiekkapohjaiset kohdat ovat melko kaukana valtatiestä, eikä hankkeella arvioida olevan heikentävää vaikutusta lajin lisääntymispaikkoihin.

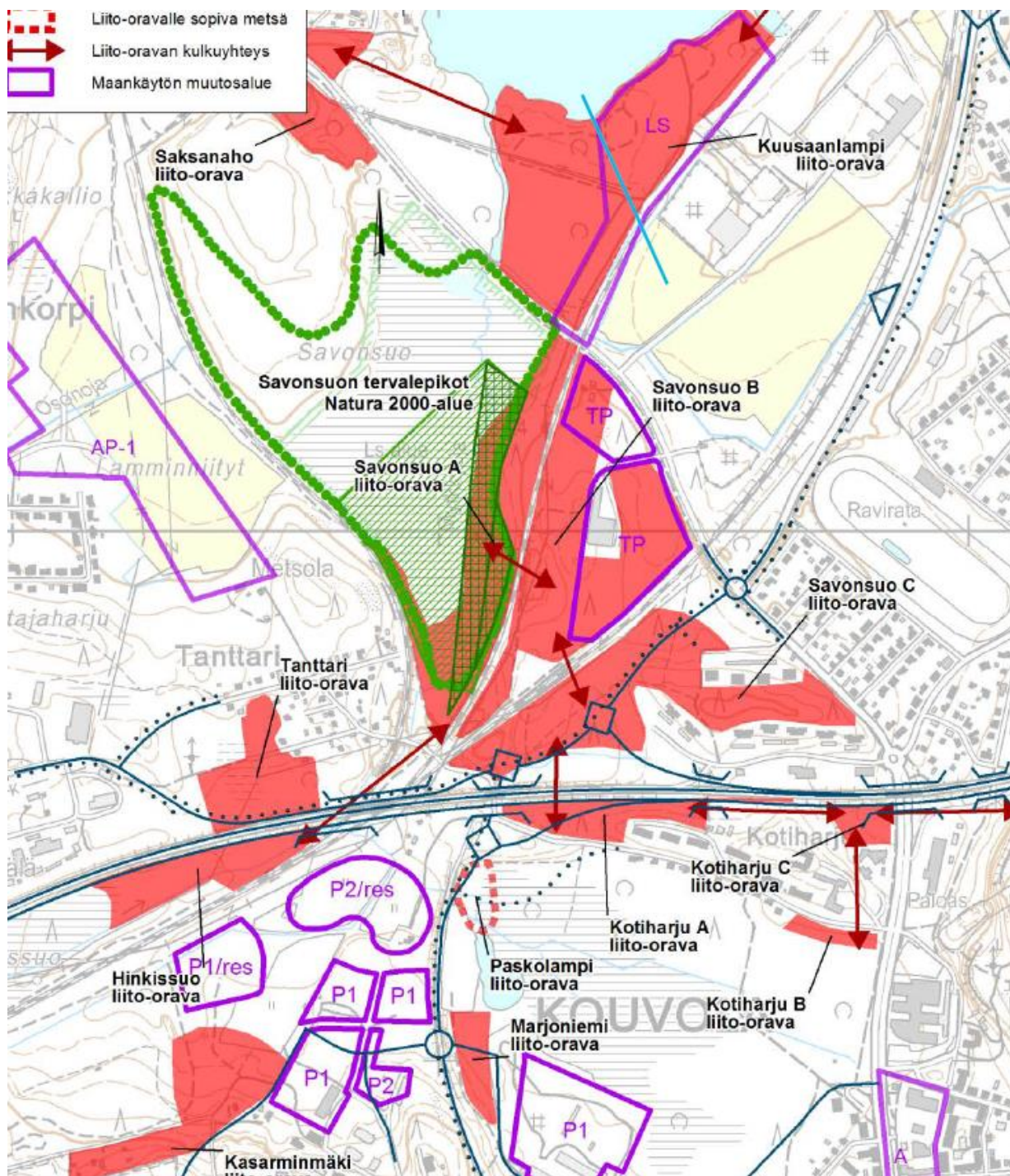
Katajajarjun kohdalta, valtatie molemmilta puolilta, löytyi lahokaviosammalen EN, rauh itujyväryhmiä. Esiintymät sijaitsevat arvokkaina elinympäristöinä ja liito-oravan elinalueina rajatuissa metsissä, jotka tulisi jättää mahdollisuuksien mukaan rakentamisen ja hakkuiden ulkopuolelle.

Liito-orava Dir, VU: Ks. EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajit.

Tanttarin rautatiealikulun eteläpuolella kasvaa etenkin ketomarunaa, joka on monen hyönteislajin ravintokasvi. Ennen mahdollisia rakennustöitä on syytä tehdä sillan läheisyydessä perhosselvitys vähintään erityisesti suojeltavien lajien osalta.

Tervaskankaan kentällä (kartta 2, kohde 4) kasvaa huomattavan paljon erityisesti suojeltavien pikkuperhosselajien ravintokasveja ketotuulenlentoa ja keltamaitetta. Jos aluetta uhkaa rakentaminen, on ennen kaivutai rakennustoimia syytä tehdä perhosselvitys.

Uhanalaisille ja silmälläpidettäville NT metsälinnuille paras suojelukeino on arvokkaina elinympäristöinä esiteltujen kohteiden jättäminen rakentamisen ja hakkuiden ulkopuolelle.

Kartta 7. Vuoden 2014 liito-oravatilanne ja kulkuyhteystarpeet suunnittelualueella vuonna 2014. Kartta on poimittu Savonsuon Natura-arvioinnista.

Arvokkaat elinympäristöt

Raportissa arvokkaina elinympäristöinä esitellyt kohteet pyritään jättämään kokonaan hakkuiden, rakentamisen ja kaivutoiminnan ulkopuolelle. Kohteilla on ympäristöään suurempi merkittävien luontoarvojen esiintymisen todennäköisyys. Huomattava osa suunnittelualueen arvokkaista elinympäristöistä ovat myös liito-oravalle Dir IV, VU sopivia.

Haitalliset vieraslajit

Haitallisten vieraslajien, komealupiinin ja kurturuusun, leviäminen tulisi rakennustöiden yhteydessä estää esimerkiksi maanvaihdolla tai jollain kasvua estävällä katteella. Haitallisten vieraslajien siemeniä ja juurakoita sisältäviä maa-aineksia ei saa lain mukaan levittää uusille alueille. Jos tienparannushanke toteutuu yli viiden vuoden kuluttua, joudutaan vieraslajikartoitukset todennäköisesti tekemään uudelleen.

Lähteet

Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö. Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Parkko, P. 2014: Vt 6 Hevossuo-Tykkimäki yleissuunnitelmaan liittyvä luontonselvitys 2011–2014. Luontonselvitysraportti – Kaakkois-Suomen ELY-keskus.

Parkko, P. 2021: Ahlmanintien kierrätyskeskuksen lähialueen luontonselvitys 2021. Luontonselvitysraportti – Kouvolan kaupunki.

Parkko, P. & Kiviniemi, A. 2021: Kouvolan asemakaavoitukseen liittyvät luontonselvitykset 2021. Luontonselvitysraportti – Kouvolan kaupunki.

Sito & Luontonselvitys Kotkansiipi 2014: Savonsuon Natura-arviointi. Arvio valtatie 6 Kouvolan kohdan yleissuunnitelmassa esitettyjen tiejärjestelyjen vaikutuksesta Savonsuon Natura-alueeseen (FI0409001).